

Matthijs Sienot (D66) en Carla Dik-Faber (CU).

Tweede Kamer neemt moties aan over waterkwaliteit

'Ons drinkwater is kostbaar én kwetsbaar'

De Tweede Kamer heeft eind 2017 enkele belangrijke moties aangenomen over waterkwaliteit. Het ging om moties van de ChristenUnie en D66 over een samenhangende aanpak van medicijnresten. Daarnaast waren er moties van GroenLinks (over het uitfaseren van persistente stoffen) en van 50PLUS en SP over het verbeteren van de kennisdeling over gevaarlijke stoffen.

Van Carla Dik-Faber (ChristenUnie) en Matthijs Sienot (D66) zijn in december 2017 na het Wetgevingsoverleg Water twee moties over medicijnresten aangenomen. Zij vragen onder andere om meer maatregelen om te voorkomen dat medicijnresten in het water terecht komen. Door deze moties aan te nemen benadrukt de Tweede Kamer dat het belangrijk is niet alleen naar end-of-pipe oplossingen te kijken, maar ook om eerder in de keten maatregelen te nemen.

Ketenaanpak medicijnen uit water

Dik-Faber en Sienot geven aan een samenhangende aanpak en doelen te missen, en het daarom belangrijk te vinden dat de overheid de regie heeft in de ketenaanpak medicijnresten uit water. De motie vraagt aan de minister om eerder in de keten pilots te starten en om kennisdeling te steunen, zodat er een samenhangende aanpak van bron tot eindpunt ontstaat. Ook vragen de indieners de regering te onderzoeken wat het meest effectieve instrument is voor aanpak van een aantal veelvoorkomende stoffen eerder in de keten. Als dat bekend is, kunnen alle partijen in de keten zich richten op maatregelen die bewezen effectief zijn en zijn de doelen helder. Deze motie is met unanieme stemmen aangenomen.

Inzameling niet-gebruikte medicijnen

De tweede aangenomen motie van Sienot en Dik-Faber vraagt de regering de inzameling van niet-gebruikte medicijnen te verbeteren door in gesprek te gaan met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) over de knelpunten in de afspraken over het verzamelen van niet-gebruikte medicijnen tussen Rijk, gemeenten en apothekers.

Waar komt de betrokkenheid van beide Kamerleden met schoon (drink)water vandaan, hoe kijken zij tegen de problematiek van medicijnresten in water aan?

Dik-Faber: 'Ik heb het onderwerp 'water' al enkele jaren in mijn portefeuille. Ik zie water als de bron van het leven op aarde, iets waar je heel voorzichtig mee moet omgaan. Een jaar of drie geleden heb ik voorgesteld een ronde tafel te organiseren over medicijnresten in water. Niet alleen omdat ik dat een belangrijk onderwerp vond en vind, maar ook omdat ik zag dat er nog veel niet algemeen bekend was rondom deze kwestie. En het zoeken naar oplossingen begint altijd eerst met het zoeken naar feiten en kennis. Door alle stakeholders zo aan tafel te vragen, konden wij als Kamerleden snel een goed beeld ontwikkelen van de problematiek. Bovendien bouw je zo aan het besef van gemeenschappelijk eigenaarschap van het probleem. Het was de eerste keer dat alle verantwoordelijke partijen in de keten, ook de farmaceutische industrie, aan tafel zaten.'

Sienot: 'Ik mag dan zelf nog niet zo lang in de Kamer zitten, maar bij D66 staat waterkwaliteit al jaren hoog op de agenda. Wat ik me herinner, is dat bij ons thuis in de badkamer een sticker zat: 'Lekkende kranen, grote verspillers'. Bij mij is met de paplepel ingegoten dat je zuinig bent met zaken zoals water en elektriciteit. Het

Sienot: 'Bronaanpak het meest efficiënt.'

Nederlandse drinkwater is iets om trots op te zijn én om voorzichtig mee om te gaan. Nergens ter wereld komt er overal en altijd zulk lekker drinkwater uit de kraan. Ons drinkwater is kostbaar, maar tegelijkertijd kwetsbaar. Dus toen mijn voorganger Jessica van Eijs mij inwerkte op dit dossier, was ik ook eigenlijk best verbaasd om te horen in welke mate de bronnen voor ons drinkwater onder druk staan, zeker ook als gevolg van medicijnresten. We spoelen samen jaarlijks 140.000 kilo medicijnresten het riool in, terwijl soms enkele microgrammen al effect kunnen hebben! Tijd voor actie dus en gelukkig kon ik aanhaken bij onze coalitiegenoot ChristenUnie, die al met dit onderwerp bezig was. Met deze moties als gevolg.'

U vraagt de regering om een samenhangende ketenaanpak; waar moet volgens u de nadruk op komen te liggen?

Dik-Faber: 'Het ministerie van Infrastructuur en Milieu (inmiddels Waterstaat) heeft mede naar aanleiding van de opbrengsten van de Groene Tafel in 2016 de Ketenaanpak Medicijnresten uit Water ontwikkeld. Staatssecretaris Dijksma heeft in oktober 2017 de Tweede Kamer geïnformeerd over de voortgang binnen deze aanpak. Daaruit blijkt dat er al veel op de rit is gezet sinds de eerste ronde tafel, maar het is vooral een optelsom van goede initiatieven.

‘MINISTER MOET DIT ONDERWERP
OOK EUROPEES AGENDEREN’

Dik-Faber: 'We hebben de plicht om goed voor het milieu en dus het water te zorgen.'

Ik mis daarin toch drie dingen: samenhang, meetbare doelen en een regierol van de overheid. Mede daarom dus onze motie.'

Nadruk op begin van de keten

Sienot: 'Gezondheid staat voorop, het is ook zeker niet de bedoeling bepaalde medicijnen te verbieden. Het is eerder tegenovergesteld: we pleiten voor een integrale ketenaanpak, waarbij alle stakeholders een bijdrage leveren voor 'hun' fase in het traject van medicijnontwikkeling tot en met drinkwaterzuivering. Je kunt met de farmaceutische industrie afspraken maken over biologisch afbreekbare medicijnen, met artsen over hun voorschrijfgedrag, met ziekenhuizen en verzorgingstehuizen over pharmafilters en met gemeenten of apotheken over het inzamelen van niet-gebruikte medicijnen. Consumenten kunnen hun niet-gebruikte medicijnen inleveren voor centrale verwerking. Waterschappen en drinkwaterbedrijven kunnen hun zuivering aanpassen. Overigens vind ik wel dat patiënten de beste medicijnen moeten kunnen gebruiken. De dokter en patiënt gaan daar over. Maar misschien bestaat er een medicijn dat even goed werkt en minder vervuילend is en waar de dokter en de patiënt het over eens zijn dat ze dit alternatief willen gebruiken. De nadruk ligt wat ons betreft in ieder geval op het begin van de keten: wat er niet inkomt, hoeft je er immers niet uit te zuiveren. Preventief beleid lijkt mij maatschappelijk gezien goedkoper dan reactief beleid.'

Waar liggen volgens u kansen om medicijnresten in water terug te dringen?

Dik-Faber: 'Collega Sienot noemde net al voorbeelden van bijdragen die de verschillende stakeholders kunnen leveren. Ik zie veel bereidheid mee te denken en te helpen, ook bij patiënten die medicijnresten willen inleveren bij de apotheek of de gemeente. Dan

is het overigens jammer als dat 'aan de achterkant' nog niet goed geregeld is. Zo gebeurt het in sommige gemeenten dat apothekers moeten betalen voor het laten verwerken van de geretourneerde geneesmiddelen. Dat stimuleert hen natuurlijk niet echt om mee te werken aan inzameling!'

Sienot: 'In 2011 is een Bestuursakkoord Water gesloten tussen alle stakeholders in de watersector om samenwerking te stroomlijnen en een aantal besparingen te bereiken. We zijn inmiddels tegen het einde van de looptijd van dat bestuursakkoord. Het lijkt mij een mooie gelegenheid voor een update, waarbij onderwerpen zoals waterkwaliteit en medicijnresten als doel worden toegevoegd.'

Dik-Faber: 'Daarnaast vinden wij het belangrijk dat er voor de meest voorkomende en/of risicovolle medicijnresten normen worden opgesteld, om meer houvast te geven voor eventuele maatregelen. Er is nu nog te weinig bekend wat een acceptabel niveau van een bepaalde stof is en wat niet. Als je weet dat het medicijngebruik de komende jaren alleen maar groter zal worden, is normering wel het minste wat je kunt doen.'

‘WIJ PLEITEN VOOR SAMENHANG,
NORMERING EN EEN
REGIEROL VOOR DE OVERHEID’

Denkt u dat een bronaanpak zoden aan de dijk zet of is extra zuivering door de waterschappen gewoon onontkoombaar?

Sienot: 'Wij geloven dat een bronaanpak het meest efficiënt is, maar we zijn realistisch genoeg om te beseffen dat je het daar waarschijnlijk niet mee gaat redden. Iedereen zal een steentje moeten bijdragen en het kan inderdaad zo zijn dat de waterschappen en de drinkwaterbedrijven hun zuivering moeten uitbreiden voor bepaalde medicijnen.'

Dik-Faber: 'In Zwitserland is men een stuk verder met het breed aanpakken van waterkwaliteit en met name het formuleren van concrete normen voor medicijnresten. Daarbij zijn onder andere de waterzuiveringsinstallaties uitgebreid. En ook daar bleek weer in de praktijk dat geldt: 'Hoe verder in de keten, des te duurder het wordt'. Ik zie dat als één van de mogelijkheden, maar zeker niet de meest voor de hand liggende.'

Europese agenda

Water trekt zich niets aan van landsgrenzen. Wat moet er volgens u gebeuren in stroomopwaarts van Nederland gelegen landen en wat is de rol van Brussel daarbij?

Sienot: 'Het kan niet zo zijn dat wij hier in onze delta veel geld uitgeven aan het opruimen van de rommel die in andere landen in het water van de Rijn en de Maas terecht komt, terwijl er elders niets aan wordt gedaan. Nu kampen onze buurlanden op het gebied van medicijnresten en opkomende stoffen in principe met dezelfde problemen als wij. Volgens mij zijn ze ook actief met het zoeken naar oplossingen. Er zullen dus internationaal, in Europees verband, goede afspraken gemaakt moeten worden, inclusief toezicht op de naleving.'

Dik-Faber: 'Onze regering zou dit onderwerp op de agenda in Brussel moeten zetten. Op het gebied van toelating van medicijnen is al een Europese aanpak in ontwikkeling. Wellicht kunnen de betrokken landen ook op het dossier van de medicijnresten samen optrekken, bijvoorbeeld in de richting van de farmasector.'

Wat wilt u in de Tweede Kamer de komende tijd op dit dossier voor elkaar krijgen?

Sienot: 'We houden de vinger aan de pols bij het opvolgen van onze moties door de minister en blijven met enige regelmaat aandacht vragen voor dit onderwerp. Tijdens een debat op 22 februari over dit onderwerp heb ik gepleit voor een geïntegreerde aanpak en een update van het BAW.'

Consensus

Dik-Faber: 'Het mooie van water is dat er politiek gezien grote consensus bestaat over het belang ervan. Je zult in Nederland geen politieke discussies meemaken over bijvoorbeeld drinkwater. Volgens mij zijn alle partijen in de Kamer ervan overtuigd dat schoon en betrouwbaar drinkwater een groot goed is, van nationaal belang voor de gezondheid én voor de economie. Over het 'wat' is iedereen het eens, er is hoogstens nog wat discussie over het 'hoe'. En die discussie willen wij nu flink aanzwengelen.'

Wat is het uiteindelijke doel van uw moties, hoe ziet u de ideale toekomst?

Sienot: 'We streven naar een situatie waarin mensen gezond kun-

'EEN SAMENHANGENDE AANPAK VAN BRON TOT EINDPUNT'

nen leven en de bronnen van ons drinkwater worden beschermd. Het gaat daarbij niet alleen om medicijnresten, maar ook om de zogeheten 'opkomende stoffen'. En vergeet ook niet de lozingen van chemische stoffen, zoals GenX of pyrazool. De complexiteit van de problematiek onderstreept de noodzaak van een integrale aanpak.'

Dik-Faber: 'We wonen allemaal in een gemeenschappelijk huis, onze aarde. Het is aan ons om daar goed op te passen en ervoor te zorgen dat wij én onze kinderen daar nog heel lang op kunnen blijven leven. Dat maakt dat wij als politici – samen met alle stakeholders – de plicht hebben om goed voor het milieu en dus het water te zorgen.'

Motie afspraken uitfaseren hardnekkige stoffen

Suzanne Kröger (GroenLinks) diende bij de begrotingsbehandeling van Infrastructuur en Waterstaat eind 2017 een motie in, die onderstreepte dat er in een volledig circulaire economie geen ruimte is voor slecht-afbreekbare, persistente stoffen omdat deze zich ophopen in het milieu.

Voorbeelden van persistente stoffen zijn GenX en C8, maar ook perfluor-verbindingen die in schuimblussers voorkomen. De motie verzoekt de regering met de Nederlandse industrie afspraken te maken over de uitfasering van het gebruik van persistente stoffen. De motie van Kröger kreeg een meerderheid in de Tweede Kamer.

Motie verbetering kennisdeling over gevaarlijke stoffen

Corrie van Brenk (50PLUS) en Cem Laçin (SP) drongen per motie aan op het verbeteren van de kennisdeling over gevaarlijke stoffen. Hun motie stelt dat het voor de gezondheid van de mens en het ecologisch systeem van belang is dat er zo min mogelijk schadelijke stoffen worden geloosd in het oppervlaktewater. Het is voor bedrijven op dit moment niet verplicht om relevante kennis over gevaarlijke stoffen te delen. De huidige Europese regelgeving, het REACH-systeem, voldoet niet omdat hier geen regels in zitten die rekening houden met de drinkwatervoorziening.

De Tweede Kamer spreekt door het aannemen van deze motie uit dat de informatievoorziening over lozingen aan het bevoegd gezag en de drinkwaterbedrijven moet verbeteren, zo mogelijk ook in Europees verband.